

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1912. december 29

294. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wurzer ház I em.

Felolós szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Nyomda telefonszáma (sürgös esetekben) 400.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hétra . . . . . 2 kor.

Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

A bankok és a hitelnyújtás.

(M. P.) A pénzpiacnak már hónapok óta tartó feszültsége, a körülbelül az év közepe óta egyre fokozódó pénzühiány, kemény próbára tette gazdasági életünk minden tényezőjét, de a legnehezebb föladatak elé mégis csak pénzintézeteinket állította. Normális időkben, amikor a gazdasági élet vérkeringése, a pénz forgása szinte megszábot törvények szerint történt, a pénzintézetek föladata önmagukkal és a részvényesek összességével szemben alig több, mint amit a rendes kereskedő gondossága megkövetel: csupán arra kell a bankok vezetőinek ügyelniük, hogy ne immobilizálják bizonyos mértéken túl a gondjaikra bízott vagyont és az üzleti forgalomban nyilvánuló hitelszükséglet kielégítésénél ne téveszszék szem elől azt az óvatosságot, amely nélkül az intézet kockázata tulnagynya és esetleges bukások által a megengedettnél, — az előre számításba vettnél — nagyobb veszteségek érhetnének.

Az olyan nehéz idők járásánál azonban mint a mostaniak, amikor a pénzpiaci forgalma természetszerűleg szűkebb korlátok közé szorul, viszont azonban a piac hiteligenyei fokozódnak, a bankok vezérférfiainak különben sem mindig könnyű helyzete határozottan igen nehezzé válik. A normális idők föladatai a megszokottnál élesebb vonalokkal rajzolódnak; a máskor bizonyos

fokig megengedhető immobilitás ilyenkor valóságos bűn, hosszabb lejáratu, akármi-kor egykönnyen nem folyósítható hitelek nem engedélyezhetők. De a legsúlyosabb beszámítás alá esik az a szinte szabályszerűen ismétlődő körülmény, hogy mihelyt a viszonyok a rendestől csak némileg is eltérnek, többé-kevésbé határozott alakban fölmerül annak az elutasíthatatlan szükségére, hogy a pénzintézetek adósaik számláit gondos revízió alá vegyék, ezzel persze nemcsak a nyílt követelések tételei, hanem a váltókkal, vagy akármilyen más értékekkel fedezett követelések is értendők. Ilyenkor a folyószámlák állománya, a tárcában levő váltók, a lombard-kölcsönök tételei, stb. revízióra szorulnak, ami sohasem járhat a nélkül, hogy egyes pozíciók kiesnek, magyaráran ilyenkor a hitelmegvonások elkerülhetetlenek.

A gazdasági életben a föllendülés és a depresszió majdnem szabályszerű pontos-sággal változik; a váltakozásnál pedig minden egyes alkalommal többé-kevésbé precizen kidomborodnak a föntebb vázolt körülmények, amelyeket tehát már azért is érdemes komoly megfontolás tárgyává tenni, még ha nem akarjuk föltétlenül helyesnek elfogadni a nálunk a közfelfogásban megdönthetetlen axióma gyanánt átment azt az elméletet, hogy a pénzintézetnek nem szabad ridegen kereseti célokért dolgozó vállalatoknak lenniük, hanem bizonyos altruisztii

kus föladatakat is mindig, de különösen nehez időkben nem szabad szem elől tévesztetniük. Nálunk a közönség, a sajtó és a kormány egyaránt azt a fölfogást vallják, hogy a gazdasági válságok, vagy akár csak pangások idején a bankoknak kell kintélájuknak segítségére lenniük, hogy minden meg-rázkódttatás elkerülhető legyen.

Az ilyen fölfogást a gyakorlati életben még a legnagyobb pénzintézetek, amelyeknek természetesen sokkal nagyobb az öntőszabadságuk, — hiszen az öntőszabadság hozzá kell simulniok a nagy intézetek üzleti politikájához, — sem válthatják betűszerinti értelmében valóra. A pénzintézet nemcsak a részvényesek vagyonának, hanem sok más rábizott vagyonértékeknek a felelős sáfárja. A kezelésben levő vagyont nem szabad még közérdekből sem a megengedett mértéken túl menő kockázatnak kitennie. Már pedig a gazdasági szanálások határvonalát annál keyésbbé lehet meghuzni, mert sohasem lehet előre tudni, meddig tart hat és milyen mérveket ölthet a kezdődő, vagy a már folyamatban levő gazdasági hanyatlás. Hiszen most is sokan már azt remélnék, hogy a külpolitikai hullámoknak elsimultával a mi súlyos megpróbáltatásunknak is vége; de azt senki sem tudhatja, mikor áll be igazán a javulás és mikor térnek vissza az epedve várt normális állapotok.

Persze viszont bizonyos az is, hogy ke-

„A Tengerpart“ tárcája.

Albánia.

— Irtá és a Szabad Lyceumban felolvasa: *Patak Gusztáv*, Albánia fiumei levelezője. —

Albánia természeti kincsekben rendkívül gazdag. A Balkánnak nines egy oly területe sem, mely ennyi gazdagságot rejtene földjeiben és ennyire kiaknázatlan legyen, mint épen Albánia. A török kormányok nemcsak elanyagolták, hanem egyenesen megakadályozták fejlődését. Hajózható folyója csak egy van, az sines szabályozva. Alig egynehány utja van. Az ókorban Róma által épített utakat lerombolták a törökök. Egyetlen egy maradt jó állapotban az u. n. via Egnatia, mely a régi Dyrrachon-ból (jelenleg Durazzo) indult ki és vezetett Tessalonikán ma is fennáll és ma is Albánia legjobb karban levő utja. Van egynehány fellelte rossz állapotban levő ut, mint pl. San Giovanni di Medua és Skutari közt, továbbá Délalbánia Prevesa, Sajada és Santi Quaranta-ból Janinába vezető utak. Mig a Délalbánia említett utakon kocsik közlekedhetnek, addig a Medua-Scutari uton a kocsik közlekedés az időjárástól függ, nagyobb esőzések alkalmával lehetetlen.

Albániának kitünő minőségű földjei vannak, melyek évszázadok óta parlagon hevernek. A föld műveléséhez a paraszt nem ért, nem sokat törődik vele, mert elég neki annyi, ami munka nélkül megterem. A fölösleg a legtöbb helyen teher is volna. Főtermékei: buza, tengeri, dohány, oliva. A

gyümölcsök közül az alma és a szőlő kitünő minőségűek, de dió is nagy mennyiségben terem. A föld megművelése a lehető legprimitív eszközökkel történik. Modern mezőgazdasági eszközöket nem ismernek. A paraszt maga készíti fából az ekét és ez az egyetlen eszköze van gazdaságához.

A gabona tisztítása pl. nem a nálunk ismert kis kézi géppel történik, hanem egyszerűen úgy, hogy a paraszt szeles időt vár és ennek beálltával a gabonát feldobja a levegőbe, a port a szél elviszi, gabonája pedig leesik a földre. A kukoricamorzsoló helyett pedig fanyél használatos, melynek felső hegyére egynehány zsinog van erősítve s minden zsinogen egy-egy szár tengeri. Ezen módon a bot segítségével addig veri a földhöz a tengerit, mig a kukoricaszemek le nem pattannak. Természetes, hogy ily primitív viszonyok mellett a föld hozadéka rendkívül kevés és a parasztnak nines anyagi ereje, befektetések eszközésére. De a mezőgazdasági gépek értékében nines is bizalma az albán parasztnak azon egyszerű oknál fogva, mert kézzel foghatólag nem is tapasztalhatta eddig, hogy azok Albániában is beválnak. Több gép fekszik egynehány papi uradalomban parlagon, mert nem az ország talaja által megkivánt ésa viszonyoknak megfelelő gépeket vásárohtak. Ezen tévedések pedig csak megerősítik a parasztot az ő konok fölfogásában, hogy a gépek az ottani földnek nem felelnek meg.

Az állattenyésztés az albán nép főfoglalkozása. Leginkább a juh és kecskenyésztéssel foglalkoznak, de a háziállatok közül a szarvasmarha, baromfi, ló és szamár van

nagyobb mennyiségben. Mig a juh és kecske ritka szép példányaival találkozunk.

Az állattenyésztés szintén oly alacsony fokon áll, mint a földművelés. A tehén alig ad néhány liter tejet naponta, a szállítás nehézkes és drága, úgy hogy a városokat a környék nem láthatja el tejjel, így aztán a tej ára a városokban 34—36 fillér, a távollevő hegyekben pedig egyáltalában értéktelen. A vajtermelés rendkívül kicsiny, de a juhturó Délalbánia lakosságának igen jelentékeny bevételi forrása.

Az eddigi török kormányok semmit sem tettek a vizek szabályozása érdekében. Minden négy-öt évben átlag, tanulmányoztatják a szabályozás ügyét, de még munkába nem fogtak. Pedig a török kormányok élet szükséglete lett volna a közlekedési eszközök fejlesztése. Ha vizei, országutai a közlekedés számára megnyiltak volna és a török kormány csak egynehány vasutat épített volna Albániában, úgy eltekintve attól, hogy a lakosság anyagi erejét, tehát adófizető képességét is emeli vele, a két év óta állandó albán lázadásokat is elfojthatta volna, sőt a balkánországgal folytatott háboruja is sokkal szerencsésebb kimenetelű leendett. Ha Albániának legerősebb vára, Törökország egyik legtermékenyebb vidéke: Szkutari falán kapitulálni lesz kénytelen, úgy azt csak az élelmezés hiánya okozhatja. A szomszédos Montenegró terméketlen és sziklás vidékein Nikita király élelmissége folytán horribilis áldozatok árán egy 40 km. vasut vezet az Adria tenger és Szkutari között, az albán termékeny földek lakói pedig nélkülözik e közlekedési esz-

reskedelmi ügyleteket. — ezek közé tartozik a bankok minden üzleti ténykedése is, — nem lehet a veszteség kockázata nélkül kötni és különösen modern bankvilágunk kiterjedt körű rendszerében, amelybe a nemzetközi összeköttetések és a sokoldalú üzleti tevékenység annyi súlyos komplikációt visz bele, okvetlenül számolni kell azzal, hogy a forgalom egy bizonyos hányada elvész. Már pedig nemesak a mostani abnormálisan súlyos válság alatt látjuk, hanem enyhébb gazdasági hanyatlások alkalmával is tapasztalhattuk, hogy ilyenkor a veszteségek tételszáma és természetesen az összege is nagyobbodik még a helybeli klientélában is, amelyet pedig a legtöbb intézet jól megszervezett információs és ellenőrző rendszerével pontosabban szemmel tarthat, sőt nem ritkán még a közvetlen a bank fölügyelete alatt dolgozó saját vagy kommanditált vállalatainál is adódnak elő veszteségek.

Az a szemrehányás, hogy pénzügyintézetünk a mondott körülmények parancsolta óvatosságban tulmentek a racionális határon és a hitelmegvonások körül nagyon is ridegen jártak el, alig állhat meg. A magyar pénzügyintézetek egész sorozata azonban — a közép- és kisbankok talán még inkább, mint a nagy intézetek — elnéző akart klienseivel szemben lenni és tartani akarta adósait, a meddig csak lehet. Persze ebben az igyekezetben nem lehetett mindig a pénzügyintézetek jóakarata az egyedüli döntő momentum, hanem a pénzügyi parancsolta szükséggel is számolni kellett. Amikor a fölzaklatott közvélemény még a legjobb hírű és a legerősebb pénzügyintézetektől is olyan mérvű betételvonásokat provokált, hogy azok időnként csaknem a run jellegét öltötték, egyetlen intézetnek sem volt szabad magát annak kitenni, hogy a betevők rohama készületlenül találja, hanem aránylag nagy összegeket kellett és kell még egyre teaurálnia, ami természetesen még inkább megnehezíti a piac hitelügyeinek kielégítését.

Pénzügyintézetünk majdnem mind tisztában vannak azzal, hogy ilyen viszonyok között, amikor új bankösszeköttetések szerzése egyenesen lehetetlen, a főnálló impegnok lebonyolítására az adósnak időt kell adni, a hitelmegvonások csak lassan és óvatosan

közt és a hősiiesen védelmezett város lakóit az éhínség fenyegeti.

A közlekedési eszközök fejlettsége egy ország gazdasági fejlődésének fokmérője. Csak utazzunk el az egyik albán városba pl. Szkutariába és belátunk még a város elérése előtt ezen ország gazdasági helyzetébe. Az osztrák Lloyd vagy a Magyar-horvát tengerhajózási társaság kis, alig 200 tonnás hajóival utazunk és nehézségeink a két napig tartó uton a Bojana torkolatáig nincsenek. Itt 25 km-re Szkutari városától azonban legtöbbször 1—2 napig utazunk. A Boyana folyó torkolatánál ugyanis egy homokzátonyon csak a legnagyobb nehézségekkel tud a hajó keresztüljutni. Akárhány szor, az ott lévő óriási szél, a folyó sekély állása miatt napokon át vesztegel a hajó a torkolat közelében lévő SanGiovanni di Meduában.

Erdőségekben Albánia fölötté gazdag. Északalbánia összes hegyvidékét ugyszólván erdőségek fedik. Az erdők azonban szintén parlagon hevernek, egyetlen egyben sem dolgoznak rendszeresen. A török kormányok minden tekintetben megakadályozták az erdőgazdaság racionális fejlesztését.

Igy az óriási értékeket képviselő erdőségek műveléséről szó sem lehetett. Az albán hegyvidékekben gyönyörű szép, hatalmas fatörzseket kapunk potom egy-két koronáért és ha a 20—30 km. távolságban levő városi lakónak épületfára van szüksége, kénytelen azt Boszniából, Fiume vagy Triestből rendkívül drága árban vásárolni.

De gazdag Albánia bányatermékekben is. Különösen kőszén található nagy mennyiségekben az albán hegyekben, de van állítólag ezüst és chróm is. Csak egyetlen egy bánya van kiaknázásban Vallona mellett: egy bitumen bánya.

foganatosíthatók és csak ott lehet az összeköttetéstől való szabadulást célzó igyekezetnek erősebb alakot adni és a lebonyolítást gyorsítani, ahol az adós viszonyai már nyílván egészségtelenek és ahol nagy a valószínűsége annak, hogy az illető céget még elnézéssel sem lehet megmenteni.

A cseh gazdasági mozgósítás. Már vagy két esztendeje észlelhető, hogy a cseh tőke és a vele járó pánszláv propaganda mily rendszeresen végzi az aknamunkáját, hogy különféle magyarhangzású címek és cégek örve alatt, továbbá nagyon is óvatosan megszerkesztett újság közlemények és hirdetésekben, nálunk Magyarországon is tért hódítson. Ez természetesen hazai iparunk, mezőgazdaságunk és pénzügyintézetünk elnyomatására és azért történik, hogy a pánszláv gazdasági érdekek minél szélesebb körben a magyarság rovására érvényesülhessenek.

Sajnálatos, hogy ezen végtelen veszedelmes jelenséget sem a magyar sajtó, sem a pénzügyintézetek, sem az iparvállalataink és legkevésbé az olvasó közönség észrevenni nem akarják. — Ilyformán aztán könnyű tere van néhány kétes ambíciójú hazafinak arra nézve, hogy önző érdekeiket saját, továbbá a cseh tőke és pánszláv aknamunka javára akadálytalanul kifejtésék.

Tekintsünk csak vissza a multkorai delegációs szlávofil beszédekre, vizsgáljuk csak meg tüzetesebben az újságokban gyakran megnevezett, a fajrokonosság, nemkülönböztetés humanitása köpönyegébe bujtatott prágai professor legujabb belgrádi apostoloskodását.

Szerbiában és a balkánon ez a cseh protektor minden irányban az északi szlávok szympátiáját hirdeti, de ő benne könnyűszerrel ráismerünk a cseh vigécre, aki tulajdonképpen uttörő szolgálatokat végez p. o. a Szerbiában nemrég létesült újesech cukor-, üveg- és posztógyár javára! Az előtérben levő fejlemények a magyar ipari érdekek talaját Szerbiában lehetlenné tették, a professor ur tehát ezt a talajt a cseh nemzeti és gazdasági érdekek előnyére műveli ki, és irigyléreméltó, hogy a cseh szimat mily céltudattal dolgozik.

Ha tehát sajnálatunkra most ott lent a magyar kereskedelmi és ipari vonatkozások egyelőre tönkre vannak téve, legalább ne nézzük idehaza ölberakott kezekkel, mint a cseh kapitalis és vele nálunk összeköttetésben álló, hazaáruló existenciák — a megélhetési és önfentartási küzdelmükben — a honiipari és gazdasági vállalkozásainkat

nységekben az albán hegyekben, de van állítólag ezüst és chróm is. Csak egyetlen egy bánya van kiaknázásban Vallona mellett: egy bitumen bánya.

Az eddigi rövid ismertetésből világos képet nyerhettünk Albánia gazdasági helyzetéről. A kultura alacsony színvonalán álló népek fejlett gazdasági élete sem lehet. Albánia gazdasági berendezkedése talán szintén a legprimitívebb Európában. Az ország kincsei kiaknázatlanul hevernek, mi sem természetesebb, hogy a lakosság rendkívül szegény. Szegény népek nincs vásárló képessége, nincsenek de nem is lehetnek szükségletei. Azon cikkek egész sorozata, mely a mi fogalmaink szerint elsőrendű szükséglet, Albániában luxusek. A másodrendű szükségleti cikkek pedig még ma sem ismereteselek.

Albániában nyoma sincs azon berendezéseknek, amelyeket az elmúlt században az emberi szellem alkotott. A vizek áradása óriási pusztításokat okoz, közlekedési eszközökről modern értelemben beszélni sem lehet, de meg állandóan kocsival járható útja is alig van egy-kettő. Ily körülmények között csodálatos, hogy Albánia kereskedelme a Balkán viszonyok mellett számottevő. Albánia bevételének összértéke kb. 50 millió korona és kivitele kb. 22—25. millió korona. A városok lakói kulturában előrehaladottabbak lévén a falusi vagy hegyi lakosságnál, nem képesek közöttük élni. Eléjük sincs biztonságban, elannyira, hogy akárhány városi kereskedő nem is ismeri földbirtokának pontos helyét és területét.

károsítják, illetőleg a cseh tőke és pánszláv politika behurcolásával a mi nemzeti gazdaságunkat aláássák!

Az ilyen cseh érdekeket becsempésző és hazaáruló proletárok ellen minden energiával kell védekeznünk, mert hála Isten van olyan nemzeti tőkének és létfentartási érzékünk, hogy az ilyen fajta cseh „aldás-ara” nem szorulunk, tehát a magyar nemzeti öntudattal minden arasznyi talajt meg kell tudnunk védeni és oltalmazni.

A községi pótválasztások.

Holnapután, hétfőn délelőtt nyolc órától kettőig az urnához járulnak Fiume választói, hogy a városi képviselőtestületben megüresedett öt városi és egy alközségi rappresentanzai tagság betöltése fölött szavazzanak. A régi autonompárt, amely Zanella Rikárd vezénylete alatt állandóan százával törölte a magyar választókat a névjegyzékből, amely nagygyvá növesztette az irredenta, nagyolasz „Giovine Fiume“-t, ismét be akarja juttatni Zanella Rikárdot, minden békesség megrontóját a képviselőtestületbe. Az „Associazione Autonoma” városi jelöltjei között ott látjuk az ő nevét, az alközségek hivatalos jelöltjének nevét pedig egyelőre nem publikálja a párt, hogy az utolsó percben, a vasárnap folyamán ott is Zanellát léptethesse fel. **Ugy a belvárosi mint az alközségi magyar választóknak résen kell tehát lenniük. Meg kell minden módon akadályoznunk, hogy a magyarság esküdt ellensége, a ki a „Voce del Popolo” hasábjain állandóan becsmérel és piszkol bennünket, ismét vezető szerephez jusson és felfordítsa e város nyugalalmát. Minden magyar választónak el kell mennie az urnához, hogy ezt megakadályozza.**

A régi autonompárt megbuktatója a „Lega Autonoma” tagjai szintén nem magyar anyanyelvűek, de őszinte hivei a fiu-me magyarsággal való szoros együttműködésnek. Vezetőjüknek, ifj. Vio Antal dr. országgyűlési képviselőnek hazafias magyar érzése minden kétségen feiül áll és Wickenburg István grófnál magyarabban senki sem gondolkozhatik közülünk.

A „Lega Autonoma” a kormányzóval egyetértve öt jelöltet állított fel a városi

Minthogy Albániában eddig a törvénykezési viszonyok olyanok voltak, mint mindenütt Törökországban, vagyis a pert csak megindítani lehetett, de befejezni nem, a viszonyokkal nem ismerős idegennek ugyszólván lehetetlen az üzletkötés. Albániában ugyanis rendszeresen kétféle kereskedővel találkozunk, absolute jó és megbízható, vagy absolute megbízhatatlanokkal. A megbízható egyénekkel még akkor is összeköttetésbe léphetünk, ha tőkéje egyáltalában nincs vagy csak nagyon kevés.

Csak sajnálatlall emlékezhettünk meg arról a közönyről, melylyel ugy a hazai, de különösen a fiumei érdekeltségek az albán piac iránt viseltettek. Egyetlen magyar kikötővárosunk pénzügyi, ipari és kereskedelmi köreinek még csak sejtelmé sincs az albán üzleti életéről. Pedig az albán piac rendkívül nagy jelentőséggel bír a jelenben, de különösen a jövőben. És hova vigyük ipari termékeinket, ha nem azon piacokra, melyek ép a legközelebb fekszenek hozzánk.

Albánia önállóságát már tán a legközelebbi hetekben a nagy hatalmak el fogják ismerni. A független albán kormány egyik első feladata lesz több vasuti vonal, országut építése, egynehány folyó szabályozása.

A vállalkozásnak tehát igen nagy tere lesz, minthogy kétségtelen, hogy az albán ki- és beviteli forgalom a mostanihoz nem is hasonlítható mérvet fog ölteni. Elegethetetlen szükség volna tehát, hogy a gazdasági érdekeltségek is megmozduljanak és ne várjanak addig, míg az élelmesebb nemzetek mindent elkaparintanak előlünk.

lasztóknak is megnyugtatósnak kell hogy szolgáljanak. Mert Wickenburg István grófnál magyarabban senki sem gondolkodik közülünk.

A „Lega Autonoma“ a kormányzóval egyetértve öt jelöltet állított fel a városi kerületben. Ezek közül

Felsőági Eidlitz Hugó magyar ember, az Adria tengerhajózási társaság igazgatója, a Fiumei Nemzeti Kaszinó társelnöke;

Rudan Aldo dr. ügyvéd és **Gelletich Frigyes** közjegyző-helyettes tökéletesen beszélik édes magyar nyelvünket, sőt az előbbi magyar asszonyt, Fest Kálmán nyug. miniszteri tanácsos leányát bírja feleségül.

Venutti Hugó hajóbizományos és **Rumatz Mária**n régi megbízható fiumei családokból valók. Venutti magyar iskolákat végzett s fiumei létére elég jól beszéli magyar nyelvünket, Rumatz Mária pedig a tengerészkapitányok klubjának elnöke és özv. Jugonéval való házassága révén közeli rokonságba jutott a Vergás és Zechmeister magyar családokkal.

Látjuk tehát, hogy a „Lega“ minden irányban tekintettel volt reánk magyarokra. „A Tengerpart“ nem tartozik semmiféle párthoz, de lapunknak az a felfogása, hogy ha Fiumében a magyarság kis számánál fogva nem is játszhatik vezetőszerepet a község ügyeiben, legalább olyanok kezébe tegyük le a dolgozó, adófizető, küzködő magyar lakosság sorsát, a kik **hozzánk közel állanak, a kik megértene és megbeszélnek** bennünket.

A „Voce“ mai számában Apponyi Albert, Justh Gyula és Batthyány Tivadar aláírásával egy-egy táviratot közöl a fiumei választókhoz címezve. Eltekintve attól hogy mi apokrifeknek tartjuk e táviratokat, me gvagyunk arról győződve, hogy ha a három politikus ismerné a fent vázolt tényállást és a való helyzetet Fiumében, akkor bizonyára nem Zanella Rikárd, hanem az üldözött, százszor megrágalmazott s választójogától minduntalan megfosztott fiumei magyarság pártjára állanának. Ha holnap esetleg magyar nyelvű falragaszokon fogjuk viszontlátni e gyanus eredetű táviratokat, akkor **jusson eszünkbe ez a jogfosztás.** Zanella csak közvetlenül választások előtt keresi hozzánk az utat, amikor néhány magyar választót akar lépre csalni; egyébként még társadalmilag is kerüli a velünk való érintkezést.

Hétfőn délelőtt minden fiumei magyar választónak meg kell tennie **önmaga** iránti kötelességét. **Kompakt minden törlés nélkül le kell szavaznunk az Eidlitz, Gelletich, Rudan Aldo, Venutti és Rumatz neveket tartalmazó listára. Minden törlés és minden változtatás az ellenfél egy-egy szavazatának nyit kaput.** Vigyázzanak magyar választóink arra is, hogy hamis szavazócédulákat ne nyomjanak kezükbe, melyekben egyik-másik név meg van változtatva, hogy így megoszoljanak a szavazatok. **A listára kompakt kell leszavaznunk és minden magyar választónak el kell mennie az urnához. Csakis így győzhetünk!**

Az alközségi magyar választókat figyelemzetjük, hogy a magyarság és a „Lega Autonoma“ közös jelöltje **Tuchta István** elemi iskolai igazgató.

Fiam, fiam, mit tettél!

Hetek óta örültél, hogy karácsonyra hazamehetsz s most itt fekszel teljesen berekedve, begyönyölgve, mint egy pólyásbaba és nem tudod mit csinálj a torokfájástól. Ha már nem akarsz orvost hivatni, hozass legalább Fáy-féle valódi szódai ásványpasztillát a gyógyszerertárból vagy drogeriából. Ha utasítás szerint használod, holnap talpra állhatsz már s el is utazhatsz. Egy doboz szódai 1 kor. 25 fillér, de vigyázzon a leány, nehogy utánzatot adjanak neki.

A FEKETE KÉZ.

Dolgozik a zsaroló-banda.

Annak idején részletesen megírtuk, hogy Marac Péter fuvaros házában kapujában december 10-én egy dinamit robbant fel, amely kiszakította a kaput és 54 ablakot betört. Egyéb baj — szerencsére — nem történt. A rendőrség erélyesen nyomozott az ügyben, melynek során Marac egy levelet szolgáltatott át. Ebben „fekete kéz“ aláírással felhívták Maracot, hogy egy hid alá tegyen 10.000 koronát, különben elpusztítják. A rendőrség kereste is a zsaroló bandát de eredménytelenül. Máig sem tudják, hogy kik a levélírók. Végül az a felfogás jutott érvényre, hogy a robbanás és a fenyegető levél között semmiféle összefüggés nem lehet.

Ezt a feltevést maga a zsaroló banda rontotta le, amely tegnap újra életjelt adott magáról. Ugyanazon módon, miként december elején, zsarolni akar.

A legújabb manőver ez:

Bruss Hermann trafikos, városi képviselőtestületi tag trafikja közelében levő postaszekrényre egy cédulát ragasztottak fel, amelyen a következő szavak állottak: Ma éjjel rablók jönnek, vigyázzon. A hátlapon nyomtatott betűkkel: A „Z“ liga. Egy Jures nevű írnok észrevette a cédulát, amelyet beszállított a rendőrségnek.

Megállapította a rendőrség, hogy az özszes fenyegető levelek egy kéztől erednek. Hogy a zsarolók ismerik a helyi viszonyokat, kitűnik abból, hogy csupa jómodu embereket, főleg kereskedőket fenyegetnek meg. Bizonyosra vehető tehát, hogy egy jól szervezett bűnszövetség fenyegeti Fiume közbiztonságát.

Marac Pétert sem hagyja békén a zsaroló banda. A merénylet után néhány nap múlva újabb levelet kapott Marac és ebben azt írták, hogy a merénylet csak figyelmeztetés volt és ha ez nem elég és a követelt 10 ezer koronát a jelzett helyre le nem tenné, akkor következik az igazi boszu.

Maracot az újabb fenyegetés valósággal beteggé tette. Alkalmazottait elbocsájtotta és elutazott Fiuméből.

A rendőrség fokozott erélyvel nyomoz a vakmerő banda után, de eddig eredménytelenül.

Ujdonságok.

CSENDELET.

Elmultak a szép ünnepnapok, a derűs, meleg karácsony után, megint az örömtelen hétköznapok esendje borult a világra. Kialudtak az örömtüzek, leétek a kis színes gyertyák. A zöld ágakról a esillogó aranyfüst leszedve. A szép karácsonyfa minden pompája lekopasztva. Sütemény-morzskákból kis dombot söpörtek össze a tűzhely körül.

Vége a szép karácsonyi álomnak. A fenyőt már föl vitték a padlásra, vagy lehajították a pincébe az üres szenes zsákok mellé a faforgácsokra vagy odaadták a mosóné kis lányának, aki a karácsonyi ragyogásból is csak a maradékot kapja.

De sok szegény gyerek van, akikhez a „kriszkindli“ is csak uraságoztól levett formában jut el. Hiába jelzi ezeknek a naptár, hogy mikor van karácsony. Hiába száll a földre a szeretet angyala. Az ő karácsonyuk csak akkor érkezik el, amikor a gazdagok asztaláról lekerül.

A fa letaroltan, a sütemény kiszáradtan a sok esillogó dísz letépve, rongvosan, megfakultan jut el hozzájuk. Nekik az

örömök aranytányérjából csak a maradék jut, ami már a megtelt embereknek nem kell. Amikor már torkig vannak az édes-ségekkel, a sok jóval az emberek, akkor jut el a karácsonyból valami az öreg mosóné kis lányának, a gyilkos gőzü mosókonyhába.

Vége az ünnepi hangulatoknak. Sáros utcán esuszkalva, botorkálva bódorognak az emberek az ismeretlen jövő felé. Esik az eső, lemossa a karácsonyi emlékek derűjét erről a szomorú világról.

Vége a pihenésnek, megint munkában a világ. A sült galambok elfogytak, vagy elrepültek. Dolgozni kell, hogy egyszer majd megint ünnepelni lehessen.

Vége a lelki harmóniának, a gondok fegyverszünetének. Harcolni kell tovább az étellel, az életért.

Igy bucsuzunk el az év utolsó napjaitól, amelyek hétköznapi esendben peregnék le az esztendő öreg fájáról, mint a hervadt levelek.

— A községi pótválasztás jelöltjei. —

A Lega-Autonoma és a régi autonompárt tegnap este választói gyűlést tartottak, a melyeken megválasztották a jelöltek. A Lega-Autonoma a belvárosi kerület részére a következőket jelölte: Eidlitz Hugó Adria-igazgató, D. Gelletich Frigyes közjegyzőhelyettes, dr. Rudan Aldo ügyvéd, Rumatz Mária n tengerészkapitány és Venutti Hugó kereskedő. Az alközségek részére Tuchta István iskolaigazgatót jelölte a Lega.

A régi autonompártban Descovich Romuald dr. orvost, Martich Angelót, Dumieich Mátyást, Pensó Natált és Zanella Rikárdot jelölték. Az autonompárt alközségi jelöltje ismeretlen.

— Az állandó bizottság ülése. A városi állandó bizottság ma, szombaton este ülést tart, melynek napirendjén kisebb adminisztratív ügyek szerepelnek.

— **Elhalt egyházfő.** Dr. Flapp János a póla-parenzói egyházmegye püspöke szív-szélhűdés következtében meghalt. A püspököt parenzói rezidenciájában tegnap reggel 6 órakor akart felkelteni az inasa, aki a 67 éves egyházfőt halva találta. Dr. Flapp, aki az elszlávosított osztrák és magyar tengerparton elterjedt glagolit liturgiával szemben lelkes védője volt a latin liturgiának, mint a görög érseki egyházmegye papnövédeké a bécsi egyetemen lett doktor és sokáig volt a görög szemináriumnak a tanára. Lelkes zenekedvelő volt, maga is több hangszeren játszott. Az egyházmegye élén 1884 óta állott.

— **Football-match.** A régi kaszárnya udvarán ma, szombaton délután a kereskedelmi iskola növendékei football-csapata a főgymnázium football-csapatával mérkőzik. A verseny érdekesnek ígérkezik, minthogy a két kitűnő csapat a múlt esztendőben is játszott s akkor a kereskedelmi iskolai labdarúgók 5:2 arányban győztek a főgymnáziumiak felett. A két csapat összeállítására a következő. Felső kereskedelmi iskolaiak: Stern, Klun, Diósy, Mattersdorfer, Sperber, Segota, Dobrilla, Grahovaz, Gastmüller, Serdoz, főgymnáziumiak: Mihics, Maxer, Dincer, Psinovic, Meroi, Nikora, Lukanovic, Cullotti, Munich, Capudi és Vio.

— **Sikkasztó városi főmérnök.** A rovinói járásbírószág vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki Borri Rudolf, Póla város mérnöki hivatalának volt igazgatója ellen, aki ebben a minőségben reneteg hivatali sikkasztást követett el. Borri, aki már előbb megvált hivatalától, Corfuban született 1874-ben és állítólag Fiumén keresztül akart Amerikába szökni.

— **Érme-egyezmény Montenegróval.** A kormány az ország állapotáról most kiadott jelentésében ezeket olvassuk:

„Abból a célból, hogy Montenegró királyság lakossága a jövőben könnyebben szerezhesse be szükségleteit Magyarországon és Ausztriában, az osztrák kormánnyal

egyértelműleg tárgyalások folytak Montenegro királysággal kötendő érme-egyezmény tárgyában. — Addig is, míg az erre vonatkozó egyezmény megköthető lesz és törvényerőre emelkedik, az 1899. XXXVI. t.-e. 13. paragrafus, illetve az 1907. LIII. t.-e. XVII. cikkében nyert felhatalmazás alapján rendeleti uton intézkedés történt, hogy Montenegro királyság arany értékérmei vámok fizetéséül, ugyancsak a budapesti, a fiumei és a zágrábi m. kir. postahivataloknál történő befizetéseknek névértékben elfogadtasának. — A fiumei m. kir. adóhivatal továbbá felhatalmazást kapott, hogy korlátozott mennyiségű montenegrói veretű váltópénzérmet magyar vagy ausztriai veretű megfelelő érme ellenében átváltás végett névértékben elfogadhasson. — A montenegrói érme forgalomba nem hozhatók, hanem Montenegro királyság által visszaváltandók.

— **A kikötőből:** Dec. 28. Érkezett: „Francesco” olasz gőzös Spalatóból 407 hor-dó borral; „Barletta” olasz gőzös Bariból 200 zsák mandolával és 63 kosár gyümölcs-essel; „Andalusian” angol gőzös Liverpoolból 2000 zsák fűmaggal, 70 tonna bádoggal és 20 tonna üres zsákkal; „Nagy Lajos” magyar gőzös Londonból üresen.

Indult: „Stambul” osztrák gőzös Alexandriába 350 tonna cukorral, 60 tonna rizszel, 30 tonna fával és 90 láda üvegáruval; „Dalmatia” osztrák gőzös Smirnába 570 tonna cukorral, 80 tonna rizszel, 30 tonna papírral és 10 láda üvegáruval.

— **Pénzhamisító banda Fiume közelében.** A Draga melletti Sveti Krizs községben a csendőrség elfogott egy pénzhamisító bandát, amely az egész környéket elárasztotta hamis huszfilléresekkel. Fiumében nagymennyiségű ilyen huszfilléres került forgalomba s ezt a rendőrség már hetekkel ezelőtt felfedezte. És azóta folyton nyomozott a pénzhamisítók után, de teljesen eredménytelenül. Felmerült az a gyanu, hogy valahol a környéken fészkel a banda. A szomszédos horvát terület csendőrségei napokon keresztül nyomoztak s a minap hurokra kerültek a pénzhamisítók. Sveti Krizs község egyik házában pincéjében javában gyártották a hamis pénzdarabokat, amikor a csendőrök hirtelen berontottak és lefűltek a bandát, amely négy tagból áll. Mindnyájan földmivesek. A pincében különféle, a hamis huszfilléres elállítására szolgáló szerszámokat és eszközöket találtak. A huszfilléresek mind 1909-ről vannak keltezve.

— **Vasuti baleset.** A budapest-fiumei vonalon az éjjel ismét baleset történt. Az 1008. számú személyvonat, amelynek reggel 7 óra 10 perckor kellett volna Fiuméba érkezni, szintörés következtében Zágráb és Leskovac között kisklott. Egy tekező súlyosan, egy postalászt könnyebben megsérült. A forgalmat átszállással tartják fenn. A vonat utasai délután 2 órakor érkeztek Fiuméba.

— **Uj hajójáratok.** A barcelonai osztrák-magyar konzulátus jelentése szerint a spanyol kormány új tengeri hajójáratot tervez egyrészt Barcelona és Valencia kikötői, másrészt az ausztriai kikötők között. Ezt a szolgáltatást az Adria tengerhajós részvény társaság és a Keleti tengerhajózási rt. hajói látnák el akként, hogy Fiumében raknák át az Ausztráliából és Spanyolországból érkező árukat.

— **Szerencsétlenség Martinschizzán.** — Martinschizzán a Dávid János-vállalat kőbányájában tegnap súlyos szerencsétlenség történt. Sziklabontás közben néhány szikla leomlott és maga alá temette Calich Pál 18 éves munkást. Calichet súlyos sérüléseivel a fiumei kórházba szállították.

— **Dinamit a gyermek kezében.** Tegnap délután hat órakor beszállították a kórházba Blazich István 12 éves fiút, akit egy felrobbant dinamitpatron a jobbkezén súlyosan megsebesített. A baleset úgy történt, hogy Blazich a dinamitpatront egy kódarral elsütötte. Hogy miként jutott hozzá, azt nem meri megmondani. A dinamit úgy összeroncsolta a jobb kezefejét, hogy egész életére nyomorék marad.

— **Az Atlantica új vállalkozása.** Bukarestből jelentik, hogy a kormány és a bankok részvételével nagy hajóstársaság van alakulóban, amely főleg a Fekete-tengeren való hajózási forgalmat fogja lebonyolítani. A társaságnak Societe Nationale de Navigation lesz a cége és a társaság részvény-tőkéjéből husz millió frankot maga a kormány jegyez. A vállalatnál nagyobb érdekeltsege lesz Atlantica magyar tengerhajózási társaságnak is.

— **A haditengerészek karácsonyi ajándéka.** Bécsből jelentik: A „Militaerische Korrespondenz” írja: A haditengerészet legénysége számára minden oldalról várakozást föllümlő mennyiségben beérkezett karácsonyi ajándékok lehetővé tették, hogy a hajókon és szárazföldi állomásokon a haditengerészet legénységének kellemes karácsonyt szerezhetek. A bőcéges ajándékokért a hadügyminiszterium tengerészeti osztálya a nagylelkű adományozóknak a legmelegebb köszönetét fejezi ki.

— **A gyermek balesete.** Tegnap délben Krizsevics Mária 5 éves fiúcska szülei lakásának ablakán játszadozott s annyira kihajolt, hogy egyensúlyát veszítette s lezuhant az udvarra. Beszállították a kórházba, ahol megállapították, hogy jobb lábát eltörte, egyik karját pedig kifecamította.

— **A trieszti kikötő hajóforgalma.** Triesztből jelentik: Az elmúlt hónapban 993 gőzhajó és 164 vitorlás érkezett a trieszti kikötőbe. A gőzösök között 949 osztrák és magyar, 26 olasz, 9 angol, 6 görög, és 4 német zászló alatt hajózott. A többiek közül 111 olasz, 45 osztrák-magyar, 2 török és 6 görög zászló alatt vitorlázott. A kikötőből 1002 gőzös és 150 vitorlás indult. Ezek közül 961 osztrák és magyar, 24 olasz, 8 angol, 6 görög, 3 német volt. A vitorlások közt 98 olasz 44 osztrák és magyar, 5 török és 3 görög volt. Az érkezett hajók összes tonnatartalma 400.681 tonnára rugott, ebből 392.350 tonna jutott a gőzösökre. 8331 tonna a vitorlásokra. A Triesztbe indult gőzhajók összes tonnatartalma 363.264 tonna, a vitorlásoké 7751 tonna volt, összesen tehát 370.815 tonna.

— **Egy horvátországi faárverés eredménye.** A glinai vagyonszék erdőhivatala árverést írt ki 9102 darab tölgyfatörzs eladására 409.835 korona kikiáltási ár mellett. Összesen hét ajánlat érkezett be, melyek közül ifj. Drach Mór bécsi fakereskedő-cég ajánlatát fogadták el. Ez az ajánlat 611.000 koronát kínált a faanyagért, amely tehát a kikiáltási árnál csaknem 50%-al drágábban kelt el.

— **Az Osztrák Lloyd decemberi menetrendje.** A Földközi-tengeri szolgálat: A görög-levanti „A” vonal gőzöse december 15 és 29-én rakodik Fiumében Brindisi, Patrasz, Zante, Calamata, Pireusz, Sira, Wathy, Scio, Cesme, Szmirna, Metelino, Dardanelli, Konstantinápoly, Ineboli, Samsun, Karasonda, Trebisonda, és Rizeh, kikötők részére.

A görög-levanti „B” vonal hajói dec. 22-ike körül rakodnak Fiumében, Brindisi, Korfu, Patrasz, Argostoli, Calamata, Cerigo, Pireusz, Sira, Wathy, Cesme, Smirna, Metelino, Dardanelli, Gallipoli, Konstantinápoly, Ineboli, Samsun, Karasonda, Rizeh és Trebisonda kikötők részére.

A thesszáliai „A” vonal gőzösei dec. 14 és 18-án rakodnak Fiumében, Medua, Durazzo, Valona, Santi Quaranta, Canea, Rettimos, Kréta, Pireusz, Volo, Saloniki, Cavalla, Dedeagatsch, Dardanelli, Konstantinápoly, Burgas, Konstanz és Odessa kikötők részére.

A thesszáliai „B” vonal gőzösei dec. 21 és 26 körül rakodnak Fiumében Medua, Du-

razzo, Valona, Santi, Quaranta, Canea, Rettimo, Kréta, Pireusz, Volo, Saloniki, Cavalla, Lago, Dedeagatsch, Dardanelli, Rodosto, Konstantinápoly és Haidar Pacha kikötők részére.

A szíriai „A” vonal gőzösei dec. 18-ika körül rakodnak Fiumében Brindisi, Alexandria, Port-Said, Beirut, Jaffa, Caifa, Tripolis, Alessandretta, Mersina, Larnaca, Limassol részére.

A szíriai „B” vonal gőzösei december 25-ike körül rakodik Fiuméba, Brindisi, Alexandria, Port-Said, Beirut, Jaffa, Caifa, Saida, Tripolis, Alessandretta, Mersina, Larnaco és Limassol kikötők részére.

— **Megy a vonat Bulgáriába.** — A szerb királyi államvasutak értesítése szerint szombattól, e hónap 28-tól kezdve Belgrád és Caribrod között esatlakozással Szófia felé és Szófia felől egy személyszállító vonatpárt fognak ideiglenes menetrenddel 11 és 12. szám alatt forgalomba helyezni. E vonat Belgrádból esatlakozással a 902. sz. keleti expressz és 910. számú Máv személyvonathoz reggel 7 óra 55 perckor fog indulni és Caribrodba este 8 óra 17 perckor érkezik. Ellenkező irányban Caribrodából dél-élt 8 óra 29 perckor fog indulni és Belgrádba este 8 óra 20 perckor fog érkezni, hogy esatlakozzék a 901. számú keleti expresszhez és a 911. számú Máv. személyvonathoz. Itt közöljük azt is, hogy árutörődés miatt a Fiuméba rendelt kocsirakomány teherárak felvétele elő, friss hal, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás kivételével e hónap 24-ikétől bezárólag 29-ig szünetel. Utban lévő áruk továbbíthatók.

— **Magyarország külkereskedelmi forgalma.** A m. kir. központi statisztikai hivatal a napokban tette közzé a magyar szent korona országainak folyó évi október havi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó adatokat. A füzet tartalmazza ezenkívül az év január—október hónapjainak forgalmi adatait, ugyancsak a múlt év megfelelő adatait összehasonlítva. Külkereskedelmi forgalmunknak főeredményei a következők: Behozatal 1911 január—október hónapjában 1.604.832.000 K, (1912-ben 1.760.336.000 K); kivitel 1.343.321.000 korona, (1912-ben 1.522.450.000 korona). Ez adatok szerint behozatalunk értéke az előző évi 1604,8 millió koronával szemben ez év január—október havában 1760,3 millió koronát ért el s ebből 1291,6 millió korona Ausztriából való behozatalunkra esik. Kivitelünk értéke a múlt évi 1343,3 millió koronával szemben a folyó év január—októberében 1522,5 millió koronát tett, mely összegből az ausztriai rendeltetésű kivitelre 1138,2 millió korona esik. Az 1912. év január—októberében árumérlegünk összesen 237,9 millió korona, Ausztriával szemben pedig 153,5 millió korona behozatali többletet tüntet fel. Behozatalunkban legnagyobb értékösszeggel a textilipar kész gyártmányai szerepelnek. Ez áruk behozatali értéke a folyó év január—októberében 436,4 millió koronát tett s ez összegben Ausztria nem kevesebb, mint 414,5 millió koronával részesedik. Összes kivitelünk gabonából, liszttermékekből és hüvelyesekből 508,1 millió koronát tett, 34 millió koronával haladván meg a múlt évi január—október havi kivitel értékét. A vágó és igás állatok kivitele az előző év január—októberének eredményeihez képest emelkedett s az előző évi 172,9 millió koronával szemben 244,1 millió koronát értéket képviselt. Az emelkedés a sertés kivitelnél 28,3, az ökörkivitelnél 22,4, a tehénkivitelnél 13,6, a bika-kivitelnél 6,4 millió koronát tett s csupán a ló kivitelnél mutatkozik 4,9 millió korona esőkenés.

A háziasszonyok

a bevásárlásnál a saját érdekükben kérjenek határozottan: Valódi Franek -ot a kávédarálólal.

Nagyon tanácsos mindjárt meggyőződni arról, hogy az adott ládika vagy csomag a „kávédaráló”-val a „Valódi” minőség ke-zességével van-e ellátva. Gyár Kassán. 8

PANASZ-LEVEL.

— A fumei városi villamosvasut tek. igazgatósága és a rendőrség figyelmébe ajánlva. —

Kaptuk a következő levelet:

Több, mint 3000 munkásnak a nevében és érdekében abban a hitben írom az alábbi sorokat, hogy az itt felsorolt bajokon az illetékes körök mielőbb segíteni fognak.

Tudvalevő, hogy a torpedógyárban körülbelül 1000, a Danubius-hajógyárban pedig 3000 munkás dolgozik. Ebből Cantridán és a gyárak környékén körülbelül 1000 ember lakik, a többi pedig eloszlik Fiumében és Susákon.

Ez a 3000 főnyi tömeg reggel 6 órakor indul munkába, hogy 7 órára a gyár kapuján belül legyen, különben kívül marad és büntetést fizet.

A munkások legtöbbször villamoson akar menni. Már a Fiumára-hidnál, a Dante-téren és Deák-fasoron úgy megtöltik az elindított 3 kocsit, hogy a dohánygyárnál már egy lélek sem fér fel. De mert itt, az állomásnál és a népkertnél mintegy 1000 ember várakozik, kezdődik az iszonyatos dulakodás és mikor a kocsik megindulnak, a kiálló deszkákon úgy lógnak az emberek, mint a tányér a borbélyműhelyek előtt. A munkások a népkert előtti megállót „Port-Arthurnak” nevezik, mert csak ott lehetett olyan tülekedés, mint itt van reggelenként.

Az emberekkel telepréselt kocsik száguld tovább és elérkezik a „halál-villákhöz”. Ezek a Déli-vasut átjárójánál vannak és normális körülmények között arra valók, hogy a leeresztett sorompók belefeküdjenek. A villák oly közel vannak a villamos sínjeihez, hogy a kocsik alig néhány centiméternyire rohan el mellette. És mert a munkások a kiálló deszkákon lógnak, a szerencsétleneket az a veszedelem fenyegeti, hogy valamelyiknek a kabátja oda akad a villához. Ez pedig egyértelmű a biztos halállal. A másik oldalon a sinektől 30 centiméternyire álló sürgőnypózna fenyegeti halállal azt a szegény munkást, aki nagyon kilóg.

Hogy miért nem teszik a halál-villákat beljebb, nem tudom. Megfoghatatlan, hogy eddig sem a rappresentanza, sem a rendőrség, sem a Déli-vasut nem vette észre ezt az örökös veszedelmet.

Társaim nevében tehát azt az alázatos kérelmet intézem a villamos-vasut tek. igazgatóságához: legyen kegyes reggelenként az eddigi három kocsit helyett legalább 5-6 kocsit indíttatni Cantrida felé. Hígyje el, hogy mind zsufova lesz. Legfeljebb nem lesznek a kocsik heringes-hordók és nem fog több szerencsétlenség előfordulni.

A rendőrségtől pedig azt kérjük, hogy tegye meg a süükséges intézkedéseket, hogy a déli-vasut halál-villái a villamos-sinektől messzebb kerüljenek. Mert — tessék elhinni — ezek is veszélyeztetik annyira az életbiztonságot, mint a dutyiba rakott részek. Két, vagy három ezer munkás fogja a sürgős intézkedést köszönettel tudomásul venni.

Egy a 3000 közül.

x Berlin-szálloda Budapesten. A főváros élete újból egy látványossággal lett gazdagabb. A Révay-utca 10. sz. a. megnyílt a 140 díszesen berendezett szobából álló Berlin-szálló, melynek vezetését Winkler Otto az abbaziai Lederer-penzió volt igazgatója, a Royal nagyszálló volt titkára, a berlini Hotel Monopol volt igazgatója vette át, ami egymagában garancia a szálló leelőző szakszerű vezetésére.

Amerikai rendszerű, szájpaplás nélküli

műfogakat

és fogsorokat kautschukból, aranyból és platinából, aranyhidakat és fogkoronákat készít, valamint 2-3 óra alatt mindennemű javítást eszközöl. Gyors és szolid kivitel.

TOPICS MILÁN,
fogtechnikus.

Fiume, Via del Porto 8., II.

„A TENGERPART“ telefon sz. 229.

Távirat — Telefon.

A király elfogadta a választójogi javaslatot

BECS, dec. 28. Lukács László miniszterelnök, aki már megkapta a király előzetes szankcióját a választójogi javaslat beérkezésére, ma délelőtt Némethy Károly belügyi államtitkárral Daraváry Géza kabinetirodai osztályfőnökkel járt és keresztül vezették a javaslaton a kívánt módosításokat. Később Lukács fogadta Cuvaj látogatását.

Kié legyen a Nobel-díj?

BUDAPEST, dec. 28. Kemény Ferenc realiskolai igazgató, a berlini nemzetközi békeiroda magyarországi megbízottja azt az indítványt terjesztette elő, hogy az 1913-ik évi Nobel-díjat I. Ferenc József ő felségének adják ki, mert neki van a legnagyobb érdeme abban, hogy az európai béke meg nem bomlott.

Uj főispánok.

BUDAPEST, dec. 28. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király gróf Haller Jánost, Maros-Torda, Udvarhely vármegyék és Marosvásárhely város főispánját ezen állásától felmentette és buzgó szolgálatai elismerésül neki a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Egyben közli a hivatalos lap, hogy ő felsége Udvarhely vármegye főispánjává Ugron Jánost, Maros-Torda vármegye főispánjává Szász József alsófehérmegyei főispánt és Marosvásárhely főispánjává Bernády Györgyöt, a város eddigi polgármesterét nevezte. Szász József megtartja az alsófehérmegyei főispánságot is.

Felrobbant srappnell.

BECS, dec. 28. Az osztrák képviselőházban Georgi Landwehrminiszter bejelentette, hogy Przemysl külvárosában egy magán laboratóriumban egy srappnell felrobbant és az ott dolgozó munkások közül ötöt súlyosan, ötöt pedig könnyebben megsebesített.

Fejérváry Bécsben.

BUDAPEST, dec. 28. Báró Fejérváry Géza, akit a király a magyar nemesi testőrgárda kapitányává nevezett ki, tudvalevőleg Bécsbe költözik. Egy újságíró ma megkérdezte őt, nem sajnálja-e otthagyni Budapestet, ahol több mint három évtizedig lakott. Fejérváry azt felelte, hogy a legnagyobb örömmel hagyja el az olyan várost, ahol még egy Kovács Gyulát is felmentenek.

Lemondott főgondnok.

BUDAPEST, dec. 28. Báró babarci Schwartzert Ottó dr., a magyarországi Vöröskereszt-egylet magyarországi főgondnoka ezen állásáról lemondott.

Érdekes esküvő.

BUDAPEST, dec. 28. Ma délelőtt 11 órakor báró Hatvány Deutsch Sándor főrendiházi tag, az ismert cukorgyáros nőül vette Amberg Ottiliát, egy szegény iparos feltűnően szép leányát. Hatvány-Deutsch 60 éves, felesége 20.

Merénylet Taft ellen.

NEWYORK, dec. 28. Panamából jelentik, hogy Taft elnök ellen, aki a várost ment meglátogatni, tegnap merényletet kíséreltek meg, amely azonban meghiúsult. Mikor az elnök az Avenue Central-on járt, egy újságkioszk a levegőbe röpült közvetlenül azután mikor Taft arra elment kísérőivel. A nagy robbanás következtében a szomszédos házak ablakai megrepedeztek, a tömeg eszeveszetten menekült. Taftnak semmi baja sem történt, mert a robbanáskor már jó messze volt. A rendőrség azt hiszi, hogy pokolgépet állítottak föl az utcai újságáru-

sító kioszk mellett, de az óraszerkezet hibásan volt beigazítva. Egy másik verzió szerint nem politikai merénylet történt, hanem szerelmi história volt; egy féltékeny spanyol boszút esküdött az újságkioszk árusitójára ellen.

Szabad a kivándorlás.

BERLIN, dec. 28. Tudvalevő, hogy a kivándorlás Magyarországból azelőtt csak a Cunard hajókon volt lehetséges, majd az engedélyt megkapta a Pool is. Mivel a kivándorlás így sem lett olcsóbb, az engedélyt most kiterjesztették az Austro-Americanara is.

Feltört kripta.

UNGVÁR, dec. 28. Az éjjel sirralok jártak a temetőben és feltörték Rhédey Lajos mauzoleumát. A mauzoleum fölött álló szobrot megsebesítették, a halott csontjait szanaszét dobálták, de semmit sem rabolhattak, mert Rhédey annak idején minden pompa nélkül temették el.

Zátonyrajutott gőzös.

NEW-YORK, dec. 28. A „Rialdo“ gőzös fedélzetén 100 utassal, Newyersey partjai közelében zátonyra jutott. A nagy vihar miatt a mentési kísérletek eddig eredménytelenek voltak.

Orosz mozgósítás.

BERLIN, dec. 28. A „Vorwärts“ mai száma közli, hogy az oroszországi 11. hadtestet, amely Poltava és Charkow kerületben állomásozik, néhány nap múlva mozgósítani fogják. Egyelőre az 1907., 1908 és 1909. évi korosztályok kaptak behívót és azok pedig, akiknek ezekből az ezredek közül az ősszel szabadságra kellett volna menni, még mindig szolgálatot tesznek.

Hangulatváltozás Szerbiában.

BECS, dec. 28. A „N. Fr. Presse“-nek jelentik Belgrádból: A legújabb időben nem csak a sajtóban, hanem a lakosság körében is jelentékeny hangulatváltozás észlelhető s úgy látszik, mintha növekednék a monarkia iránti respektus. Valószínű, hogy Ausztria-Magyarország követeléseinek teljesítése elé a lakosság sem fog akadályokat gördíteni.

A prizrendi eset.

FRANKFURT, dec. 28. Issza Hanum Hali, a prizrendi osztrák-magyar konzulátus második kavasza a következőképpen adta elő a prizrendi esetet a „Frankfurter Zeitung“ tudósítójának:

Mikor a szerbek betörték Prizrendbe, senkit sem kíméltek és az utcán mindenkit leltek és lelőttek. Prohaszka konzul erre parancsot adott, hogy a konzulátus épületének ajtaját kinyissák, hogy azon bemene-külhessenek a súlyosan sebesült albánok, akiknek nagy részét a konzulátus körtermében helyezték el. Mikor a konzulátus már tele volt sebesültekkel, a kaput bezárattuk. A sebesültek nyomában levő szerb katonák döngögni kezdtek a kaput és követelték az árulók kiadatását, amit Prohaszka konzul megtagadott. Erre betörték a kaput és a betóduló vad katonák a sebesült férfiakat leszúrták, az albán asszonyokat megbecsületették és a nyakukat elvágták. A konzul és a kavaszokat katonák vették körül és a szerb táborba kísérték, ahol sokáig fogva tartották őket, de bántódásuk nem esett. A konzulátus épületéről letépték az osztrák-magyar diplomáciai lobogót és leszedték a vörös-keresztes zászlót is a konzulátus körházáról.

Törökország válasza.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. A török meghatalmazottak a porta újabb utasításai alapján szombaton terjesztik elő válaszukat a Balkán-szövetség feltételeire.

Törökország semmi áron sem mond le se Drinápolyról, se Dedegacsról, ellenben elfogadja Albánia autonómiáját. Krétát illetőleg Görögországot a hatalmakhoz fogja utasítani, akik a sziget felett most is az el-

lenőrző szerepét gyakorolják.

Nem mond le Törökország az aegai szigetekről Görögország javára. A Dardanellák közelében levő négy kisebb szigetet: Imbroszt, Lemnoszt, Tenedoszt és Szamothoskét szorosán az anyaországhoz csatolja, a többi szigetnek Samoszt beértve messzemenő autonómiát ad. A szigetesoportot már azért sem adja át Görögországnak, mert azok török felfogás szerint földrajzi szempontból Kisázsiahoz tartoznak. Török körökben meg vannak győződve arról, hogy Drinápoly átengedése általános forradalmat vagy legalább is katonai lázadást idézne elő. A hadsereg ellenszegülne Drinápoly átengedésének mindaddig, míg a török fegyverek végképp nem döntöttek Törökország ellen.

Hadihajók Konstantinápolyban.

PÁRIS, dec. 28. A kormány parancsot adott a Konstantinápoly előtt álló hadihajóknak a francia vizekre való visszatérésre. Egyelőre csak a „Leon Gambetta” marad ott addig, amíg a „Goeben” német Dreadnought ott marad.

A balkán háboru.

40.000 új török katona.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. A Fekete-tengerhez közel fekvő tartományokból a Dardanellákba újabb török csapatok érkeztek. Ezeknek száma állítólag 40.000

György király Szalonikiben.

ATHÉN, dec. 28. György király születésnapja alkalmából a szalonikii metropolitának a Megváltó-rend nagy tisztikeresztjét adományozta. A szalonikii muzulmán község György királyhoz üdvözlő feliratot intézett, amelyben öt szuverénjének ismeri el, és hódolatáról biztosítja azzal a kijelentéssel, hogy a muzulmánok mostantól fogva görög törvények védelme alatt akarnak élni

Titkos török-bolgár tárgyalás.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. Szavov bolgár tábornok inkognitóban Falesev bankár néven ideérkezett. Tegnapelőtt éjjel és tegnap délelőtt hosszú tanácskozások folytatott a nagyvezérrel. Hire jár, hogy a leendő török-bolgár határ kérdésében és más kérdésekben is megegyezés jött létre. A béke megkötését bizonyosnak tekintik.

LONDON, dec. 28. A Daily Telegraph belgrádi jelentése szerint oda Szófiából magántáviratok érkeztek, melyek szerint a béke Törökország és Bulgária között már megkötött, Szavov tábornok és a porta között folytatott közvetlen tárgyalások alapján. Belgrádi politikai körökben azonban nem adnak hitelt e híreknek.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. A török és bolgár titkos egyezségről szóló hírek koraiak. A teljes megegyezést okvetlen újabb küzdelemnek kell megelőznie és ennek tudatában a török hadvezetőség legközelebb kiadja a parancsot az offenzívára. A csatározásai vonalhoz szakadatlanul érkeznek újabb török csapatok.

SZOFIA, dec. 28. A bolgár távirati ügynökség a legkategorikusabb formában megcáfolja azt a hírt, hogy Savoff generális Konstantinápolyba érkezett s hosszasan tárgyalt a nagyvezérrel. Kijelenti, hogy a hír közönséges manőver, minthogy a bolgár kormány soha intenciója nem volt, hogy a törökökkel egyedül tárgyaljon.

Portyázó csapatok összeütközése.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. A fegyverszünet ellenére Csatlalozsánál bolgár önkéntesekből álló szabad csapat tüzelt a török előőrsökre, akik visszonozták a tüzelést, mire a bolgárok visszavonultak sáncaik mögé.

Ferrong Albánia.

ROMA, dec. 28. Valónából érzett távirat jelenti: Egész Albániában forradalmi mozgalom indult meg a szerbek ellen. Egyes

vidékeken az albán lakosság fellázadt a szerb helyőrségek ellen és a jelszó az, hogy ki kell kergetni a szerbeket Albániából.

Egy római lap tudósítójának távirata szerint egész Albánia fel fog lázadni, ha a szerbek ki nem űrik a megszállt városokat

A kolera.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. Tegnap 34 ember betegedett meg kolerában, a kik közül öt meghalt; 16 régebbi beteg szintén meghalt. Eddig 2228 megbetegedés és 1107 haláleset történt.

A fegyverszünet megszegése

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. Egy török ágynaszád Kalikratianál (Fekete tenger) kilenc vitorlást elkobzott, melyek élelmiszert vittek a bolgár hadseregnek.

Szkutari sorsa.

PÁRIS, dec. 28. A montenegróiak hajlandók lemondani Szkutariról, ha ennek ellenében a görögök által elfoglalt égei-tengeri szigetek valamelyiket egy montenegrói királyi herceg kapja.

Az albán vezér.

PÁRIS, dec. 28. Achmed Fuad egy expedíció élén Valonaban van és az a célja, hogy kikiáltassa magát az albánok vezérévé

Enver bej csatlalozsai parancsnok.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. Abban az esetben, ha az ellenségeskedések újból megkezdődnek, Enver bey fogja a csatlalozsai vonalúal a török csapatok vezényletét átvenni.

Elsülyesztett görög víz alatti járó hajó.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 28. Sédulbahirből jelentik a tengerészeti miniszternek, hogy a Delphin nevű görög tenger alatti járó gőzöst egy török lövedék eltalálta és a Dardanellák közelében alámerült. A tenger alatt járó azóta nem jött a felszínre.

Tájékoztató.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— A népkert (Giardino pubblico) nyitva van este 9 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— A tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— Klotild főhercegnő diszkertje Villa Giuseppe (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a enséges család távollétében hétköznapiokon reggeltől füstig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— Az „Adriatica” cognacgyár susáki gyártelepe minden előzetes engedély nélkül megtekinthető reggel 8 órától este 6-ig.

— A Danubius-hajógyár telepe csak a haditengerészeti akadémia parancsnokságának speciális engedélyével tekinthető meg.

— A rizshántológár, a papirgyár, a kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via In-nustria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

Imrò Ferenc

borbély és fodrászterme

Fiume, Via A. Manzoni 7. (Braidia).

Kifogástalan kiszolgálás.

Mindenféle hajmunka és női fésülés.

Minden a kihordás vagy a szétkördés körül felmerülő panaszi telelón, vagy levelezőlapniján a kiadóhívatáiba kérünk bejelenteni.

TŐZSDE.

	Dec. 27. zárlat	Mai árf. 1 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	809.—	803.75
Osztrák hitelrészvény	623.—	620.—
4%-os koronajáradék	85.20	85.10
Osztr.-magy. államvasut	705.—	705.—
Jeizálogbank	436.—	434.—
Leszámitolóbank	524.—	522.—
Hazai Bank	293.—	291.—
Magyar Bank és Keresk. R-T.	560.—	558.—
Rimanurányi	725.—	721.—
Salgótarjáni	750.—	749.—
Közuti Vasut	688.—	683.—
Vároasi Villamos	378.—	377.—
Adria	530.—	526.—
Déli Vasut	103.—	—
Magyar Cukoripar	273.—	—
Rizsgyár	3650.—	—
Budapesti Gabonatőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Buza áprilisra	11.72	11.77
Rozs 1913 áprilisra	10.12	10.18
Tengeri májusra	7.48	7.51
Zab áprilisra	11.47	10.53
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	624.75	619.—
Magyar hitelrészvény	809.50	804.50
Osztrák magyar államvasut	708.50	702.—
Déli Vasut	103.—	102.—
Alpesi	1060.—	1041.—
Skoda	765.—	742.—
Osztr. koronajár.	85.95	—

Fiumei és trieszti értékek:

	Legutóbbi körök átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.—
Banca Fiumana	600.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	290.—
Fiumei Népbank	106.—
Litorale Bank és Takarékpénztár	210.—
I. Horvát Takarékpénztár	3000.—
„Indeficienter” tengerhajóz.	495.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1400.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1090.—
Orient tengerhajózási társ.	1400.—
Alt. Forgalmi r. t.	2250.—
Magyar Olajgyár	202.—
Austro-Americana	290.—
Navigazione Libera Triest	635.—
Osztrák Lloyd	545.—
Stabilimento Tecnico	9575.—
Ampelea Szeszpároló Rt.	426.—
I. Trieszti Rizsgyár	912.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	410.—
Spalatoí Portland Cement	418.—
Assicurazioni Generali	902.—
Riunione Adriatica	4000.—

Treppler Alajos, cserépfedő

Fiume, Via Aless. Manzoni 3. sz.

elválal eternitpala-, pala-, cserép-, facement- és kátránylemezz-fedéseket, torony- és kupolafedést, azok befestését és mindenféle szakmába vágó munkát, bádigos munkát a legolcsóbb áron, Pontos kivitel.

Mindenmü irásmunkák (fogalmazás, másolás, cimirás, stb.) otthoni elvégzését lelkiismeretes gyors és csinos kivitelben vállalom. Cim e lap kiadóházában.

Kereskedelmi érettségivel bíró fiatal-ember, aki a magyar és német nyelvet teljesen bírja Fiumében kíván alkalmazást nyerni. Cim a kiadóházban.

Dr. Löw L. orvos

megkezdte rendeléseit kizárólag bőr- és hugycsöbetegségek részére Fiume Riva Marco Polo 10, Rendel d. u. 3-5.

Külön várótermek.

A volt rendőrfőnök büne.

KIEFF, dec. 28. Az itteni politikai rendőrség volt főnökét Kuljabkot, aki 8000 koronát sikkasztott rendőrfőnöksége idején tegnap tizenhat havi várfogságra ítelték.

Poincare elnökjelölt.

PARIS, dec. 28. Poincare miniszterelnök kijelentette, hogy elnökké való jelölését elfogadja. Kivüle még három jelölt van: Ribot szenátor, Deschanel kamarai elnök és Dubost, a szenátus elnöke.

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3

Hetenként háromszor

uj, fényes műsor!

Apollo Színház

Igazgató: TROPFAUER ÁRMIN
Via Alessandro Volta 6 (A De la Ville és az Imperial szálló közötti utcában).

BORISOFF

átváltozó művész

JANDRO

equilibrista,

valamint a többi művészek fellépte.

Előleges jelentés:

kedden 1912 december 31-én

Nagyszilveszteri ünnepély

Szerdán 1913 január 1.-én
teljesen új

— Világvárosi műsor. —

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás, lift, gőzfűtés, fürdők, nagy éttermek.

— Teljes penzió napi 10 líráért. —

CIRKVENICA

Szálloda HORVÁTH Étterem

Penzió

Magyar ház, magyar konyha, magyar borok. - Olcsó árak.

A meghülés következményeit

sokkal könnyebben viseljük el, ha egy ideig Scott féle Emulsiót szedünk és ezáltal a testet állandóan új erőhöz juttatjuk. A Scott féle Emulsió hatása oly kipróbált és elismert, hogy sokan felnőttek épügy, mint gyermekek rendszeresen szedik a meghülésel fenyegető időben, vagy a hidegebb időszak beállta előtt, hogy a meghülésnek elejét vegyék. A test ellenálló képessége ezáltal rendkívül fokozódik, ami különösen gyengébb szervezett embereknek, akik különben minden időjárásváltozásnál hűlésekkel bajlódhatnak, kívánatos hatás.

A legtisztább és leghatékonyabb alkatrészekből készült és a különleges Scott féle eljárás által élvezhető és jóízűvé tett Scott féle Emulsió megbízható és alkalmas szer az egészségnek tartós és gyors megerősítésére.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII, akkor egy gyógyszertár utján próbada- got küldünk.

Tengeri fürdő Lusinpiccino Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -

Minden kényelmet biztosító elsőrangú családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

MOSÓDA A CSILLAGHOZ

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Via Remai 2 sz. alatt új mosódát nyitottam.

Gyors és kifogástalan kiszolgálás. Magyar tulajdonos. Via Remai 2. — Telef. 15-87.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERTÁRA

a városi torony mellett

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerpapok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. sfb.

ARBE

Park Hotel

közvetlen a tengerparton, teljesen új, modernül berendezve. Nagy fedett terasse. Étterem a házban. Villanyvilágítás. Pensio naponta 7 korona. Magyar kiszolgálás.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia“ szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ősforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

József Főherceg szálló BUDAPEST.

Modern, kényelmes, tiszta. Vendég-szobák 3.- koronától feljebb. Gőzfűtés, lift. Jutányos penzió. A keleti pályaudvarral szemben.

VIII., BAROSS TER 2. szám.

Magyar borok!

Ajánlok kitünő visontai és mátra-hegyaljai fehér rizling és vörös borokat, szavatolt természetes tiszta minőségben, literjéért 80 fillérért, avagy házhoz szállítva, fogyasztási adóval együtt 1 koronáért,

PAUK ÖDÖN - FIUME, Riva Szápary 16.

Le-kisebb vétel 30 liter. Mintát ingyen.

Imperial szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnnyire. — 50 modernül berendezett szobával. — Szobák 2.40 K-tól feljebb. Villany. — Lift. — Fürdők. A kávéházban esténként Barcza Jenő cigányzenekara hangverseny.

Fiume legújabb szállodája.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

TUBERIN

ÖRKÉNY

Siessen addig, míg nem késő egészségét visszaszerezni!

Egy jelentéktelennek látszó meghülés az összes légzőszervek legkülönfélébb megbetegedését vonhatja maga után. Igyekszünk idejekorán elejét venni a bajnak, mert a könnyelmű elhanyagolás sokszor végzetessé válhatik. A meghülésből eredő köhögés, rekedtség, meghátlás, nehézlégzés és a légzőszervek hurutos megbetegedéseinek kitűnő beváltó az orvosi előkészítések **TUBERIN** Mindenütt kapható. Egy üveg ára 2 korona 50 fillér egy nagy üveg ára 5 korona. Postán legkésőbb 8 üveg rendelhető meg utávottal az egyedüli főraktárban:

Diana-gyógyszertár, Budapest, Károly-körút 5. szám

Cuvaj bukása.

BUDAPEST, dec. 28. Cuvaj horvát bán és királyi biztos már a Semmeringen tartózkodik. Mindenfelől özönlenek a hírek, a mely szerint a királyi biztos már nem tér vissza hivatalába. Ezt lehet következtetni Josipovich horvát miniszternek egy újság-ír óelőtt tett ama megjegyzésből, hogy a szabadságra küldött Cuvaj még talán el-el látogat Zágrábra. Politikai körökben azt is tudni akarják, hogy a vasuti szolgálati pragmatika módosítása már készen van s a mint az erről szóló javaslatot megszavazza a képviselőház, Horvátországban kiírják az új választásokat.

Kopott vagy kifakult angol **bőr-butort** bármely színre újra **átfestek**. Szintartósságért kezeskedem. **EISLER S.** kárpitos
Via Aless. Volta 4. Telef. 959.

Betegápolás

Az összes gyógykezelési eszközök, n. m. sérvkötők, haskötők, gummigörcsér-harisonyák, egyenestartók, testgyógyászati gépek, műlábak, műkarok, kötszerek, teljes gyermekágyas felszerelések, masszáló- és villanygépek a legmegbízhatóbb minőségben csakis

FISCHER PÉTER ÉS TSA R.-T. cégnél
ALAPITTATOTT 1856. Telef. 958.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 6. szám
szerezhető be.

Most megjelent legújabb képes árjegyzéket kívántra bérmentve titoktartás mellett azonnal küldjük.

A nagy edérmű közönség b. tudomására hozom, hogy a Budapesten képviselőháznak ezen célra átalakított souterrai helyiségeiben

Vendéglői üzletemet

folyó évi október 27-én megnyitottam és készséggel állók kitűnő ételek és polgári árakkal a nb. közönség szolgálatára.

Teljes tisztelettel

Czipoth József
képviselőházi vendéglős

Nattich Henrik

Fiume, Corso 35.

Nagy raktár mindennemű órákban, ébresztő, ingaórák, precíziós kronométer-órák és *láncokban* jutányos árakon, jótállás mellett. — Saját javítóműhely.

Hotel „Vinodol“
CIRKVENICA

Étterem - Kávéház - Penzio

Elsőrendű minőségű, pontos schaffhauseni-, Omega-, Zenith- és Glas-hütte-órák, arany, ezüst és acélban, leggazdagabb választékban, olcsó szabott árak mellett kaphatók

Engelsrath I. ékszerésznél

Fiume, Dante-tér 5.

Fiók Abbáziában

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy a Via delle Pile-ben levő

„Alla Borsa“

című vendéglő vezetését átvetttem

A közönség nb. pártfogását kéri

BRAČIĆ

a „TIROLESE“ vendéglő volt tulajdonosa.

Kilenc darab

külön álló

Kétszobás lakás

az összes mellék-helyiségekkel

azonnal kiadó.

Értekezni lehet a

Fiumei Építő Részv. Társ.

Via Valscurignei

építő telepén levő irodában.

Használt és új butort

veszek és eladok.

Meghívásra házhoz is jövök.

HERSKOVITS S. butorkerekedőnél

Via G. Parini 6. szám.

ÓH JAJ!

KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG

ÉLJEN!

Megfojt az átkozott köhögés.

és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

EGGER MELLPASZTILLAI

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboz 1 és 2 Kor.
Próbadoboz 50 fill.

Kapható gyógytárakban és drogeriákban.

Fő- és szétküldési raktár: Dr. EGGER LEÓ és EGGER I.
Budapest, VI., Révai-u. 12.

Kapható: Fiume és Szentkajmán gyógyszertárban és drogeriájában.

Eggermellpasztilla csakh-amar meggyógyított!

UJÉVRE

nagyszerű és gazdag választék minden fajtájú, alaku és izlésű, kitűnő bonbonokban, bonbonniérekben és egyéb édességekben.

A legújabb, legmodernebb és egyedüli a maga nemében a kis

PARIGI cukrászda

VIALE FRANC. DEÁK 14. (a Parigi mozi mellett)

a fiumei magyarok kedvelt és jóindulatulag pártfogolt cukrászdája, kiknek hála van lekötöztetve

NALLI ADA tulajdonos.

VETERAN
- Tárjsorsjáték-

rendezi az ő Felsége a Király legmagasabb védnöksége alatt álló

Finmei I. Hadastya Egyesület.

1000 nyeremény 20.019 kor. összértékben.

Főnyeremény Kor. 10.009.

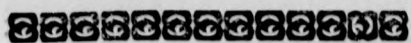
Huzás a n. mélt. m. kir. pénzügyministerium rendelete alapján:

1912 december 29-én.

Sorsjegyek minden bankban és dohánytöze-
dében kaphatók.

Egy sorsjegy ára egy Kor.

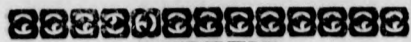
A legalkalmasabb karácsonyi ajándék.

LOVRANA LEGOLCSÓBB és legjobb étterme

„a szép karintiai nőhöz“

(„Zur schönen Kärntnerin“)

ABBAZIA

Café Wagner Kávéház

Fényűzően berendezett kávétermek. Külön játék és biliard szalonok. Tengerparti terras és kerthelyiség. Bel- és külföldi lapok nagy mennyiségben. Különlegességek és frissítők

Számos látogatást kér

WAGNER RICHARD, tulajdonos

GYAKOROLT FODRÁSZNŐ,

ki ondulál, s alkalmi fésülést vállal, uriházakhoz ajánlkozik. Cim Via Municipio 7, II. em.

Wetzler Testvérek azelőtt Gondrand Testvérek, Nemzetközi Szállító Rt. fiókja Trieszt.

A legmegfelelőbb gyűjtőforgalom, különösen élelmiszereknek, Trieszttől Bécsig. Közvetlen fuvardíjtelek magyar és dalmát kikötőkből Bécsbe.

33 óceánjáró

Austro Americana - Trieszt.

Rendes személy- és áru forgalom, Észak- és Dél-Amerika, Görögország, Olaszország, Délafrika és Spanyolország felé.

8 napon belül Las Palmas-ból Dél-Amerikába.

Indulás TRIEST-ből 1913 január 16-án.

„Kaiser Franz Josef I.“

kettőscsavarú gyorsgőzös (6 napi kéjutazással Nápoly, Barcellona és a Kanári szigetekre egybekötve)

január 31-én . . . Rio de Janeiro
február 3-án . . . Buenos Ayres.

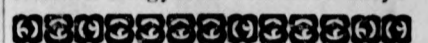
Közelebbi felvilágosításokkal az igazgatóság Triesztben, Via Molino piccolo 2, szolgál.

ABBAZIA

: Hotel, Penzió és Caffè-Restaurant :

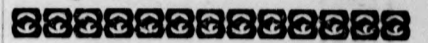
„TRAUBE“

Arnyas kert. Kényelmes fedett helyiségek. A fürdőhely legolcsóbb étterme. Magyarok találkozó helye

Hartweg Testv.

Fiume, via Acquedotto 11. sz. Első fiumei és tengerparti gőzruhafestő és vegytisztító intézet. Kifogástalanul fest és tisztít.

Magyarok!!

Aki jó tisztán kezelt bor akar inni, vagy frissen csapolt kőbányai sört, aki jó magyaros ebédet és vacsorát akar enni az siessen

Misics András vendéglőjébe

Via Francesco Petrarca 6.

Éjjel 2 óráig nyitva.

TÓTH JANOS

Magyar vendéglője

a legolcsóbb Fiumében.

Via Alessandro Manzoni 10.

Kőbányai polgári sör.

Magyar és dalmát bor.

„Styria-Universal“

Kötőgépek

megmunkálnak finom és vastagszálu pamutot ugyanazon gépen.

Arjegyék ingyen. Részletfizetésre is.

Styria-Kötőgépgyár, GRAZ III.

Népkerti-Vendéglő.

::: Tel. 14-95 ::: ::: Tel. 14-95 :::

Elfogad előjegyzéseket ebédre és vacsorára havi 36 K-tól feljebb. Magyar és olasz konyha, hideg eledetek, kávé, kül- és belföldi likörök és borok.

Nagy termék, szinpad s 2 zongora állnak rendelkezésre ünnepségek, vagy szórakozások céljaira. Tekepálya és Golyójáték.

Ülések, családi vagy társasösszejövetelnek, bankettek céljaira nagy szalón az I emeleten. Előjegyzések telefonon is. Hajnali 4 óráig nyitva.

A népkerti főkapu bezárása után bejárat Via del Gelsin, (Szent András kápolnánál).

Kawa-Santal-Kapszulák kitűnő szer húgycsőfolyás ellen.

kankó, herelob, hólyaghurut és idült fehérfolyás ellen. Meglepően gyors hatás. 1 doboz ára 3 korona.

Dr. Bojta-Injekció ezzel egyidejűleg használva. Orvosiilag ajánlva.

1 üveg 1 kor. 60 fill.; ehhez egy fecskendező férfiáknak vagy nőknek 1 kor. 50 fill. Eredményért kezesség.

Universal-Fluid felülmulhatatlan hatású testszagatásoknál, reuma-, csuszfej-, fogfájásnál és bőrvizketegységénél.

1 próba üveg 40 fill. 1 nagy üveg 1 kor. 50 fill.

SKRIBANEK K. M. gyógyszerháza a „Kereszt“-hez,

Temesvár, Erzsébetváros, XIV., Hunyadi-ut 30.

Viszontelárusítók jól fizetve.

„Varázsfuvola“. Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola“ rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Wagner „Hangszer-Király“ országos elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható. Budapest, József-körút 15. - Gyorsjavító műhely. — Kérjen fenyképes hangszerárjegyzéket.

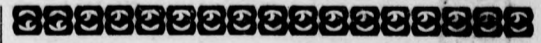
I Fiumei magy. Uri és Női Fodrászterem

Adria palota. Telef. II-60.

Ujjonnan és higienikusan berendezett külön kabinokban olcsón végeztetik fejmosás, hajfestés, onduláció, divatos fésülés és manicure. Nagy raktár divatos betétekből, vágott hajból és pipere cikkekből.

A higienikus uri teremben gyors és pontos kiszolgálás.

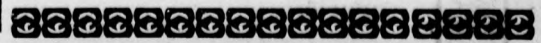

Magyar vendéglő

FIUME

Riva Szápary 6. Telefon 11-49 szám. Elismert kitűnő magyar konyha. Tisztán kezelt fajborok. Állandóan frissen csapolt kőbányai sör.

Minden magyar itt találkozik! Tengerre nyíló szobák olcsó áron.

Renko Ferenc Kávéháza

ABBAZIA, a Tommasich Fürdőnél

Árak:

Fehér kávé	30 fillér
Tea rumimal	40 „
Üveg sör	40 „
1 liter bor	1.20 „
Tej	24 „

Trieszt

a pályaudvarral szemben

„Alla Stazione“ étterem

A bpesti háziezred tisztikarának és a trieszti magyarságnak találkozóhelye.

Kitűnő konyha. - Mindenkor friss sör. Olcsó árak.

Tulajd. Andriancich Ant.

a fiumei Deák szálló volt aprotás.

Ha egészségét félti

„ADRIA“

savanyu vizet igyék, mely igen olcsó és kristálytiszt. Bakteriamentes magas hegyi forrásvíz. Természetes szénsavval telítve fertőző betegségeknek, étvágyzavaroknál és emésztési nehézségeknél igen hasznos ital. Borral keverve kellemes üdítő hatású.

Mindenhol kapható!

Töltőtelep ABBAZIA Friedrichshof.

LOVRANA

„Adria“ kávéház

Nagy strandterrasse, gyönyörű tengeri kilátás. A legelőkelőbb társaságok találkozó helye. Abbaziából hajón és villamoson kellemes kirándulás.

Tulajdonos: Glück Alfonz

a Quarnero kávéháznak sok éven át volt igazgatója.

X. évfolyam.

X. évfolyam.

TELEFON 229.

A TENGERPART

1913 január elsején
TIZEDIK ÉVFOLYAMÁBA LÉP.

A nevezetes évforduló alkalmával, mely a multon érzett jogos büszkeséggel és a jövőbe vetett megingathatatlan bizalommal tölt el bennünket, hatalmas lépést teszünk ismét előre lapunk fejlesztésében. A hétköznapi számok hat oldalas keretéből kinőttünk immár és

„A TENGERPART“ ezentul hétköznapon | vasárnapokon pedig tiz-
nyolc oldalban | tizenkét oldalnyi
terjedelemben fog megjelenni.

Már eddig is többet nyújtottunk olvasóinknak, mint bármely eddig Fiumében megjelent magyar napilap. A mostani nagyobbítással azonban oly tartalmas lapot fogunk olvasóink kezébe adni, mely a fiumei magyarságnál jóval nagyobb vidéki magyar centrumok napilapjaival teljesen egy színvonalon fog állni.

Kibővítjük lapunk távirati rovatát, riportcikkekkel élénkítjük a napi újdonságokkal foglalkozó hasábjainkat, szélesebb alagra fektetjük a környékbéli tudósítói szolgálatot s január hóban a közgazdaság és tengerészet ügyeivel foglalkozó, igen nagy áldozatokkal járó új rovatot nyitunk.

Legjelentékenyebb újításunkat azonban technikai téren léptetjük életbe:

„A TENGERPART“ január elejétől fogva kimerítőbb tartalma dacára már
délután 2 és 3 óra között

fog megjelenni, anélkül hogy korábban zárnök le a szerkesztőség munkáját mint eddig. A nyomda-technikai munka e gyorsítását hatalmas új Linotype-szedőgépeink teszik lehetővé, a melyek csodálatos tökéletességükkel óránként „A Tengerpart“ egy teljes oldalát képesek kiszedni.

Mindeme a lap jövője érdekében hozott nagyarányú áldozatok dacára „A TENGERPART“ előfizetési ára marad a régi:

Egy évre	24.— kor.	Negyed évre	6.— kor.
Fél évre	12.— „	Egy óra	2.— „

A helybeli tisztviselőknek és altiszteknek adott féláru előfizetés kedvezményét is fentartjuk egyelőre.

**Előfizetéseket és hirdetéseket felvesz „A Tengerpart“ kiadó-
hivatala, Gradinata del Sasso Bianco 3.
(Wurzer ház) I. emelet.**

POSTAFIÓK 105.

X. évfolyam.

X. évfolyam.

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart“ lapkiadó vállalat.

Nyomatott a „Polimnia“ nyomdában Fiume.